

ตำหรับโรงเรียน มหาดเล็ก

ค่านำติดักตีฟลดยิค

พิมพ์ครั้งแรก ๓๕๐ ฉบับ

โรงพิมพ์บำรุงนุกตกิจ

สำหรับโรงเรียน มหาดเล็ก

พิมพ์ครั้งแรก ๓๕๐ ฉบับ

โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ

ม. ย. ๑
พ. ๑๑ มิ. ๑๖๖๔

ไพโรจน์

คำนำ ตีตกตีฟตอยิก

สำหรับ ผู้เริ่ม เรียน

ตอยิก

ตอยิก หรือ ตรรกวิทยา เป็นวิชาที่สอนให้ คิด เหตุ ผล.

คน เหตุ ที่ จะ เกิด มี วิชา นี้ ขึ้น คือ นักปราชญ์ จับ ความ จริง ได้ว่า ถึง มนุษย์ จะมี จิตใจ ต่าง กัน ถึง อัน เดียว กัน บาง คน คิด เป็น อย่าง นั้น บาง คน คิด เห็น เป็น อย่าง นี้ บาง คน คิด ได้ วิชา บาง คน คิด ได้ เร็ว ก็ จริง อยู่ แต่ รูป แห่ง ความ คิด ของ มนุษย์ นั้น ไม่ ต่าง กัน คือ มนุษย์ ที่ จิตใจ ปรกคิ ย่อม คิด การ ตาม เหตุ ผล นักปราชญ์ จับ หลัก ของ การ คิด ตาม เหตุ ผล ได้ คือ เช่น ทั่ว อย่าง เมื่อ เรา คิด ถึง

(๑) คน

(๒) สิ่ง ที่ ย่อม ถึง แก่ ความ ตาย

(๓) ตัว เรา

แม้เรามีความรู้^๒อยู่ว่า คน เป็น สิ่ง ที่ ย่อม ถึง แก่ ความ ตาย
แต่รู้ว่าตัวเราก็คือ เป็น คน ไม่ ว่า จิตใจ ของ ใคร ต้อง รู้ ได้ ว่า
ตัวเรา เป็น สิ่ง ที่ ย่อม ถึง แก่ ความ ตาย อากา^๒ร แห่ง ความ นึก ตั้ง

ที่ ว่า นี้ เมื่อ พิจารณา ดู ก็ เห็น ได้ ว่า มีความ นึก เป็น ๓ ชั้น คือ

- ๑ สิ่ง ที่ รู้ อยู่ แล้ว ได้ แก่ คน ย่อม เป็น สิ่ง ที่ ถึง แก่ ความ ตาย
- ๒ สิ่ง ที่ เปรียบ ได้ แก่ ตัวเราก็คือ เป็น คน
- ๓ ความ เห็น ได้ แก่ เพราะ ฉะนั้น ตัวเรา ย่อม เป็น สิ่ง ที่

ถึง แก่ ความ ตาย

ความคิด ตาม ชั้น นี้ นับ ว่า เป็น ปกติ ของ จิตใจ มี อยู่
เป็น อยู่ เหมือน กัน ทุก ผู้ ทุก คน ทุก ที่ นาน ทุก นาย มี อุปมา เหมือน แม่
พิมพ์ ซึ่ง มี รูป เป็น อย่างใด ก็ คง รูป อยู่ ตั้ง นั้น ความคิด อัน
เป็น ขรรคมดา ของ จิตใจ ทุก คน ด้วย กัน เช่น นี้ เรียกว่า “รูป
แห่ง ความ คิด” แต่ สิ่ง ที่ เรา นำ มา คิด ว่า เป็น อย่าง นั้น อาจ
จะ เป็น อย่าง นั้น จริง หรือ ไม่ เป็น ก็ได้ สิ่ง ที่ เรา เปรียบ อาจ จะ
เหมือน กัน หรือ ไม่ เหมือน กัน ก็ได้ ความ เห็น อาจ จะ

ถูก ก็ได้ ผิด ก็ได้ มี อุปมา เหมือน ดิน ที่ เรา นำ มา ห่อ ใน รูป
พิมพ์ อาจ จะ เป็น ดิน ที่ ผสม ดี หรือ ผสม ไม่ ดี ก็ได้ เช่น นี้
เรียกว่า “สิ่งที่คิด” เป็น คน ละ อย่าง ต่าง กัน กับ “รูป
ความคิด” จิตใจ มนุษย์ ที่ ต่าง กัน ต่าง กัน ใน สิ่ง ที่ คิด

แต่รูปความคิด ย่อมเหมือนกันทุกคน นักปราชญ์จับกฎธรรมดา
 แห่งรูปความคิดนี้ได้ จึงตั้งตำรา ดอยิก ขึ้น บรรยาย
 ลักษณะแลวิธีใช้ ถอยคำที่คิด บรรลุกับรูปความคิด ตั้งชื่อ
 สิ่งที่แยกกัน หลาย ซับ หลาย ซ้อน ให้พูดเข้าใจกัน เป็น ส่วน ๆ
 สำหรับชี้ ข้อ ผิด ข้อ ถูก เพื่อ เป็น หน ทาง ส่ว เหตุผล ต่อ ๆ ไป
 เรา พึง เห็น ได้ ว่า ดอยิก เรียน จาก กฎ ธรรมดา เพราะ ฉนั้น
 เมื่อ ยัง ไม่มี ตำรา ดอยิก หรือ ไม่ ได้ เรียน ดอยิก คน เราก็ อาจ จะ
 พุด เป็น ดอยิก โดย ไม่ รู้ ตัว แด พุด ถูก ได้ เหมือน กัน การ ที่ จะ
 พุด ผิด หรือ ถูก คิด ได้ ช้า หรือ เร็ว แด้ว แต่ สติ บัญญา แด ชวณะ
 ของ บุคคล นั้น ๆ เหมือน คน จะมี โรค หรือ ไม่มี โรค ก็ แด้ว แต่
 ก่า ดั่ง วิงชา แด ความ ปฏิบัติ คน ของ บุคคล นั้น ๆ แต่ ดอยิก เป็น
 เครื่อง ช่วย สติ แด บำรุง บัญญา ได้ บ้าง ก็ เปรียบ เหมือน ตำรา
 แพทย์ ที่ จะ ช่วย เยี่ยว ยาร รักษา โรค ได้ บ้าง ผู้ ไม่มี โรค ก็ ไม่ ต้อง
 การ ตำรายา ผู้ มี สติ บัญญา ก็ ไม่ ต้อง การ ดอยิก. แต่ ผู้ ไต เล่า
 จะ ไม่มี โรค บ้าง ผู้ ไต เล่า จะ มี สติ บัญญา บริบูรณ์?

ประเภท ของ ดอยิก

ดอยิก มี สอง อย่าง คือ ดิตถ์คัพตดอยิก อย่าง ๑ อินตัก
 คัพตดอยิก อย่าง ๑

การที่เรา รู้ สิ่งใด อยู่แล้ว มีสิ่งอื่น มาเปรียบให้เรา ออก
 ความเห็น ว่า ของ สิ่ง นั้น เหมือน กัน หรือไม่ เหมือน กัน ได้ เช่น
 เรา รู้ ว่า คน ย่อม ถึง แก่ ความ ตาย แต่ เปรียบ คน กับ ตัว เรา
 เห็น ว่า ตัว เรา ก็ เป็น คน เราก็ ออก ความ เห็น ได้ ว่า เรา ก็
 ย่อม ถึง แก่ ความ ตาย ดัง นี้ เรียกว่า ดิถกคัพถอยยิก

การ ที่ เรา รู้ ว่า สิ่ง นั้น เป็น อย่าง นั้น ๆ เช่น เรา เห็น คน นั้น
 ตาย คน นั้น ตาย คน โน้น ตาย ทุก ๆ คน ก็ ตาย จน มี
 ความ เชื่อ ได้ ว่า คน ทุก คน ย่อม ตาย แต่ เรา รู้ อยู่ ว่า คน
 เหล่า นี้ ย่อม เป็น ผู้ เกิด มา ก่อน เรา จึง ดัก্ষณ ได้ ว่า คน เรา
 มี เกิด แล้ว ย่อม มี ตาย ดัง นี้ เรียกว่า อินตักคัพถอยยิก

อินตักคัพถอยยิก รวม รวม ของ ที่ ละ สิ่ง ๆ หนึ่ง หาย ๆ สิ่ง ว่า มี
 ดัก্ষณ ร่วม กัน อย่างไร เรา ได้ ดัก্ষณ นั้น เป็น ความ รู้ ใหม่
 แต่ เป็น ความ รู้ ที่ กว้าง ออก ไป

ดิถกคัพถอยยิก คน ความ รู้ ที่มี อยู่ แล้ว ให้ ได้ ความ รู้ ซึ่ใหม่
 อีก ส่วน หนึ่ง แต่ ไม่ ใช้ ความ รู้ ที่ ไป ได้ มา จาก ที่ อื่น ที่ เกิด ได้
 มา จาก ความ รู้ ที่มี อยู่ แล้ว นั้น เอง จึง เป็น ความ รู้ ที่ แคบ เข้า มา

อินตักคัพถอยยิก อาได้ รวย ความ สว่าง เกิด ความ สดอบ สดวน แต่
 ความ เทียบ เคียง ซึ่ง ได้ แก่ ดิถกคัพถอยยิก เพราะ ฉะนั้น เรา จึง
 ต้อง เรียน ดิถกคัพถอยยิก ก่อน

กฎแห่งความคิด

ติดกัณฑ์พลอยคิด ดอนให้เราออก ความเห็น ตามความรู้ ที่มี
 อยู่แล้วให้ ถูก ก็คือ ดอนให้เราคิด แดพุดให้ตรงใจความ
 เพราะฉะนั้นเราจะต้อง จำความจริง ซึ่ง เป็น กฎ ขรรคมตา แห่ง ความ
 คิดไว้ก่อน กฎเหล่านี้คุณ เนิบ ๆ จะ เห็น ว่าไม่ ประหลาด อันใด
 แดคุณ เหมือน จะ เกียงได้ แท้จริง เป็น ของ เกียงไม่ได้ ผู้ที่ จะ
 คิด ถูก พุด ถูก ต้อง ไม่ ผัน ความ เป็น จริง เหล่านี้ คือ

๑ สิ่งใด ที่ เป็น อย่างไร ต้อง เป็น อย่าง นั้น เช่น ผ้า ก็ เป็น ผ้า
 จะ เรียกว่า แพร หรือ อะไรไม่ได้

๒ สิ่งใด จะ เป็น อย่างไร แต่ ทั้งไม่ เป็น อย่าง นั้น ด้วยไม่ได้
 เช่น ประตู เมื่อ เปิด อยู่ ก็ เป็น ประตู เปิด เมื่อ ปิด อยู่ ก็ เป็น
 ประตู ปิด จะ เป็น ทั้ง ประตู เปิด ประตู ปิด พร้อม กัน ไม่ได้ ประตู
 แง้ม อยู่ ก็ ไม่ เรียกว่า เป็น ทั้ง เปิด ทั้ง ปิด เป็น อากาโร อีก อย่าง
 หนึ่ง เรียกว่า ประตู แง้ม อยู่ แต่ จะ เป็น ทั้ง แง้ม แต่ ไม่
 แง้ม ก็ ไม่ได้ เหมือน กัน ถึง ประตู ระหว่าง ทาง รถไฟ ที่ ผ่าน
 ถนนใหญ่ เวลา เปิด ให้ คน เติร์ ย่อม ปิด ทาง รถไฟ เวลา
 เปิด ทาง รถไฟ ย่อม ปิด ทาง คน เติร์ จะ เรียกว่า ทั้ง เปิด แต่
 ไม่เปิด ใน ความ ประสงค์ อัน เดียว กัน ไม่ได้

๓ สิ่งใด ทุกสิ่ง ต้อง เป็น อย่างไร หรือไม่ เป็น อย่าง นั้น อย่างใด
 อย่าง หนึ่ง เช่น น้ำ ย่อมมี ลักษณะ จืด หรือไม่จืด อย่างใด
 อย่าง หนึ่ง ถ้า จะ มี ผู้เถียง ว่า น้ำไม่จืดไม่เค็ม เป็น ปาน
 กวาง คือ กล้วย ๆ ก็มี ดังนี้ ถอยคตอบว่า คำที่ ว่าไม่จืดไม่ได้
 หมายความว่า น้ำนั้น เค็ม หมาย อย่าง เดียวแต่ ว่าไม่จืด
 เท่านั้น จะ กล้วย หรือ เค็ม ก็ ตาม ก็ คง เรียก ได้ ว่า ไม่จืด
 เหมือน คำว่า คนไม่สูง ไม่ได้ หมายความว่า เป็น คนเดียว
 เพราะ คนไม่สูง อาจ จะ มี รูป ร้าง สั้น ทด หรือ เคย กัด ได้ ความ
 จริง อัน นั้น พุด ถึง สิ่ง ที่ เรา ไม่ เคย รู้ เคย เห็น เคย กัด ได้ เช่น จะ
 ว่า ผู้ เป็น สิ่ง ที่ หดอก เรา ได้ หรือ ถ้า ไม่ เช่น นั้น ก็ ไม่ หดอก
 เรา ได้ เช่น นี้ คง ถูก อย่างใด อย่าง หนึ่ง

ความจริงที่ได้จากกฎความคิด

กฎ ตาม ขอนี้ ทำให้ เรา ได้ ความ รู้ อัน แน่ นอน ว่า

๑ ของ สอง สิ่ง ถ้า เหมือน กัน กับ ของ อีก สิ่ง หนึ่ง ของ
 สอง สิ่ง นั้น ย่อม เหมือน กัน ด้วย

๒ ของ สอง สิ่ง ถ้า สิ่ง หนึ่ง เหมือน สิ่ง หนึ่ง ไม่ เหมือน กับ ของ
 อีก สิ่ง หนึ่ง ของ สอง สิ่ง นั้น ย่อม ไม่ เหมือน กัน

๓ ของ สอง สิ่งไม่เหมือนกัน กับ ของ อีก สิ่งหนึ่ง ด้วยกัน ของ สอง สิ่ง นั้น อาจ จะ เหมือน กัน หรือ ไม่ เหมือน กัน ก็ได้ ไม่มี หลัก ที่ จะ วิเคราะห์

ความจริง สอง ข้อข้างต้น เป็น หลัก ให้ เรา ออก ความ เห็น ถูก เหตุ ผล

ความจริง ข้อ ๑ ได้ แก่ ตัว อย่าง ที่ กล่าว มา ข้าง ต้น คือ ตัว เรา ก็ อยู่ใน พวก คน แต่ พวก คน ทั้ง นั้น ก็ ย่อม อยู่ใน พวก สิ่ง ที่ ย่อม ถึง แก่ ความ ตาย เพราะ ฉะนั้น เรา จึง ได้ ความ เห็น ว่า ตัว เรา เป็น สิ่ง ที่ ย่อม ถึง แก่ ความ ตาย

ความจริง ข้อ ๒ ได้ แก่ ตัว อย่าง ที่ จะ กล่าว ต่อ ไป คือ

คน หมัน เป็น ผู้ ที่ หา ทรมัย ได้

ผู้ ที่ หา ทรมัย ได้ ไม่ เป็น ผู้ ที่ จะ อุด ตาย

เพราะ ฉะนั้น คน หมัน ไม่ เป็น ผู้ ที่ จะ อุด ตาย

ใน ที่ นี้ คน หมัน อยู่ใน พวก ผู้ ที่ หา ทรมัย ได้ แต่ ผู้ ที่ หา ทรมัย ได้ ไม่ เกี่ยว กับ ผู้ ที่ จะ อุด ตาย สัก คน เดียว เพราะ ฉะนั้น เรา จึง ได้ ความ เห็น ว่า คน หมัน ไม่ เป็น ผู้ ที่ จะ อุด ตาย

แต่ ความ จริง ข้อ ๓ ไม่ เป็น หลัก ที่ จะ อ้าง เหตุ ผล อัน ใด เช่น จะ ว่า กระจก ตอง แผ่น นี้ ไม่ เท่า กับ กระจก อีก แผ่น หนึ่ง กระจก ตอง แผ่น อาจ จะ เท่า กัน เอง หรือ ไม่ เท่า กัน ก็ เป็น ได้

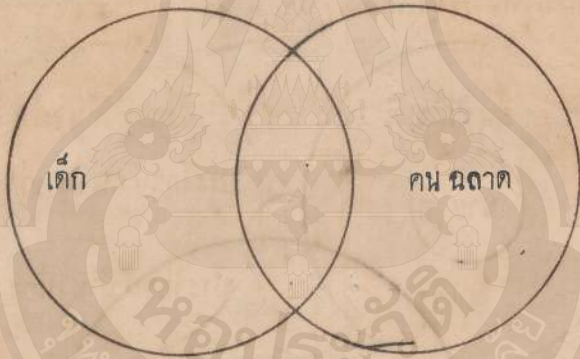
ถ้าเราจะหาเครื่อง สิ่งเกิดค่าที่เราอ้าง เหตุผล ว่า ถูก หรือไม่
 เราใช้เขียน วงกลม ๆ แทนค่าที่เรา เปรียบกัน ก็ จะ เข้าใจง่าย
 เช่น จะ สอบ ว่า การ ที่ เรา ว่า คน เป็น สิ่ง ที่ ย่อม ถึง แก่ ความตาย
 แต่ ตัว เรา เป็น คน เพราะ ฉนั้น ตัว เรา เป็น สิ่ง ที่ ย่อม ถึง แก่
 ความตาย ดังนี้ จะ ถูก หรือ ไม่ เรา เขียน วง คน ๑ วง หนึ่ง
 วง สิ่ง ที่ ย่อม ถึง แก่ ความตาย ๑ วง หนึ่ง วง ตัว เรา วง หนึ่ง วง
 คน ย่อม อยู่ ได้ ใน วง สิ่ง ที่ ถึง แก่ ความตาย วง ตัว เรา ก็ แยก
 อยู่ ได้ ใน วง คน ดัง รูป ที่ ๓ ดังนี้

รูปที่ ๓

เมื่อเราเห็นว่า ตัวเรา เป็น คน เรา จะ เห็น ได้ ว่า ตัวเรา
เป็น สิ่ง ที่ ย่อม ถึง แก่ ความ ตาย

แต่ ข้อ ที่ ว่า ถึง เด็ก บาง คน ฉลาด แต่ จะ นำ นาย ก. มา
เปรียบ นั้น วง เด็ก กับ วง คน ฉลาด เกียว กัน อยู่ ไม่ เต็ม
ดัง รูป ที่ ๒ นี้

รูปที่ ๒

วง นาย ก. จะ อยู่ นอก หรือ อยู่ ใน ส่วน ของ วง ที่ เกียว
กัน ก็ รู้ ไม่ได้

แต่ ถ้า เรา จะ ว่า คน รักชาติ ไม่ เป็น ผู้ เห็น แก่ ประโยชน์ คน
ยิ่ง กว่า ประโยชน์ บ้านเมือง นาย ก. เป็น คน รักชาติ เพราะ ฉะนั้น

นาย ก. ไม่เป็น ผู้เห็นแก่ ประโยชน์ คนยิ่ง กว่าประโยชน์บ้านเมือง
 ดังนี้ วง คน รักชาติ กับ วง ผู้เห็นแก่ ประโยชน์ คน
 ยิ่ง กว่า ประโยชน์ บ้าน เมือง แยกกัน เต็ม ชาติ เป็น คน ระวัง
 นาย ก. เข้าใน วง คน รักชาติ ได้ เพราะ ฉนั้น การ ที่ เรา ว่า
 นาย ก. ไม่เป็น ผู้เห็นแก่ ประโยชน์ คนยิ่ง กว่า ประโยชน์ บ้านเมือง
 จึง มี หลัก ที่ เห็น ว่า ถูก ได้ ดัง รูป ที่ ๓ นี้

รูปที่ ๓

แต่ ข้อ ที่ ว่า เด็ก บาง คน ไม่เป็น คน ฉลาด คน ไม่ ฉลาด
 เรียน ขำ เพราะ ฉนั้น เด็ก บาง คน เรียน ขำ ดังนี้ ถึง วง เด็ก
 กับ วง คน ฉลาด เกี่ยว กัน อยู่ ดัง รูป ที่ ๒ ไม่ กัด กัน ด้ ใน ตัว
 ดัง รูป ที่ ๓ หรือ แยก กัน ด้ ต่าง หาก ดัง รูป ที่ ๓ ก็ ดี วง เด็ก
 เรียน ขำ ไม่ อยู่ ใน ส่วน ของ วง ระหว่าง ที่ เกี่ยว กัน เป็น อัน ชาติ จึง
 เห็น ด้ ว่า ความ เห็น ที่ ว่า คง ถูก แน่

การใช้วงสำหรับ สังเกต คำที่ เรา อ้าง เหตุ ผลนี้ เป็นประโยชน์
 มาก เช่น เราจะพูดว่า ยี่ปุ่น ทั้ง หมด เป็น คน รัก ชาติ จัน
 ทั้ง หมด ไม่ใช่ ยี่ปุ่น เพราะ คนนั้น จัน ไม่ใช่ คน รัก ชาติ เช่น นี้
 เขียน วงคน รัก ชาติ กับ ยี่ปุ่น ได้ ด้วย กัน ดังนี้

รูปที่ ๔

วง จัน ปฏิเสธ กัน กับ วง ยี่ปุ่น ก็จริง แต่ จะ อยู่ใน วง คน รัก
 ชาติ หรือไม่ อยู่ ก็ได้ ความเห็น ที่ว่า ไม่มี หัก เพราะ คำ คน รัก
 ชาติ ซึ่ง จะ ใช้ เป็น คำ กลาง ไม่คิดสตริบิดเค็ด

คำใดจะคิดสตริบิดเค็ดหรือไม่ ประโยค ที่เราพูด อยู่ใน ตัวเอง

ประโยชน์คือ ข้อความที่เรากล่าวถึงสิ่งใดว่า เป็นอย่างไร
หรือไม่เป็นอย่างไร แต่สิ่งที่เรากล่าวถึงนั้น บางที่เรากล่าว
ทั้งหมดหรือแบ่งกล่าว เพราะฉะนั้น ประโยคจึงแยกเป็นประเภท
ดังนี้

		ข้อ คำ ต้น	ข้อ คำ ท้าย
ประโยค	ความเต็ม	รับ	ไม่จำแนก
		ปฏิบัติ	จำแนก
	ความแบ่ง	รับ	ไม่จำแนก
		ปฏิบัติ	จำแนก

เมื่อใดที่ ข้อแจ่ม ถึง หดถอยขึ้นมาเท่านั้น เห็นว่า พอจะเป็น ต้น
คำให้อ่าน คำว่า พิศดาร หรือ พัง เด็กเซอร์เขาใจได้ แต่ก่อนที่
จะจบคำนำนั้น ขอกล่าว ว่า ความเห็นที่จะได้จาก
ติดักต์ฟลอยด์ นั้น ต้อง ถือว่า ความรู้เต็มแต่ ความเปรียบถูก
ความเห็น เต็มตาม หดถอยนี้ ก็เป็นอัน ถูก ถ้าความรู้เต็มแต่
ความเปรียบไม่ถูกกับความจริง ความเห็นก็ไม่ถูกด้วย เช่น

จะว่า ปีที่ฝนชุกเป็นปีที่เข้างาม ปี ๑๒๒๒ เป็นปีฝนชุก
 เพราะฉะนั้น ปี ๑๒๒๒ เป็นปีที่เข้างาม ถึงความจริงจะมีว่า
 ปีฝนชุกไม่เป็นที่เข้างามทุกปีก็ตาม ไม่ใช่ความผิดของ
 ดิศักดิ์พลอยิก ๆ สอนให้ ออกความเห็นให้ถูก เมื่อเราได้ของจริง
 ดังอย่างแล้ว เราจะรู้ของจริงได้อีก อย่างหนึ่ง เหมือนโจทก์
 เดช ต้องบอกของจริง ๒ ทาง แล้วเราหาตัวคือของจริงอีก
 ทางหนึ่งได้เท่านั้น ถ้าของจริงข้างบนผิด ความเห็นก็ผิด
 ความจริงทั่วไป เป็นหน้าที่ของอินดิศักดิ์พลอยิก จะแสวงหา
 ดิศักดิ์พลอยิก ถือแต่ว่าประโยชน์ที่รู้แต่ประโยชน์ที่เปรียบถูกกันแล้ว
 ประโยคความเห็นต้องเป็นเช่นนั้น.

โรงเรียน มหาดเล็ก

วันที่ ๑๘ มิถุนายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๔

เจ้าหมื่นศรี.

